

АМБУЛАТОРНА ПРОЦЕДУРА № 19 ОПЕРАТИВНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА КАТАРАКТА

КОДОВЕ НА ОСНОВНИ ПРОЦЕДУРИ ПО МКБ-9 КМ

196	Екстракапсуларна екстракция на очна леща само чрез аспирация
42698-01	<p>Интракапсуларна екстракция на катаракта само чрез аспирация <i>Не включва:</i> екстракция на ювенилна катаракта (42716-00 [202])</p> <p>Екстракапсуларна екстракция на очна леща чрез техника на обикновена аспирация (и иригация)</p>
197	Екстракапсуларна екстракция на очна леща чрез факоемулсификация
42698-02	<p>Екстракапсуларна екстракция на катаракта с факоемулсификация <i>Не включва:</i> екстракция на ювенилна катаракта (42716-00 [202])</p> <p>Екстракапсуларна екстракция на очна леща чрез факоемулсификация и аспирация на катаракта</p>
198	Екстракапсуларна екстракция на очна леща чрез механична факофрагментация
42698-06	Механична факофрагментация и аспирация на катаракта по постериорен път
42698-03	Екстракапсуларна екстракция на очна леща чрез механична факофрагментация и аспирация на катаракта
201	Премахване на вторична катаракта
42719-00	Капсулектомия на леща
42719-02	Механична фрагментация на вторична мембрана
199	Друга екстракапсуларна екстракция на очна леща
42702-08	<p>Екстракапсуларна екстракция на катаракта БДУ <i>Не включва:</i> екстракция на ювенилна катаракта (42716-00 [202])</p> <p>Друга екстракапсуларна екстракция на очна леща с поставяне на мека изкуствена леща <i>Включва:</i> поставяне на пръстен за капсуларно налягане</p>
200	Друга екстракция на очна леща
42702-11	<p>Друга екстракция на очна леща с поставяне на друга изкуствена леща Отстраняване на катаракта с поставяне на изкуствена твърда леща БДУ <i>Включва:</i> поставяне на пръстен за капсуларно налягане</p>
193	Поставяне на вътреочна леща протеза
	<p><i>Включва:</i> поставяне на пръстен за капсуларно налягане <i>Не включва:</i> такава с екстракция на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • след катаракта (42731-00 [201]) • кристална леща, с изключение на ювенилна катаракта (виж блокове [195] до [200])
42703-00	<p>Поставяне на изкуствена леща в задна камера и шев към ирис и склера <i>Не включва:</i> такава с подмяна (42710-00 [194])</p>
42701-00	<p>Поставяне на сгъваема изкуствена леща Поставяне на сгъваема протеза на вътреочна леща <i>Не включва:</i> такава с подмяна (42707-00, 42710-00 [194])</p>

42701-01	Поставяне на друга изкуствена леща Поставяне на ригидна протеза на вътреочна леща <i>Не включва:</i> такава с подмяна (42707-00, 42710-00 [194])
194	Подмяна или екстракция на изкуствена леща
42704-00	Отстраняване на изкуствена леща <i>Не включва:</i> такава с подмяна (42707-00, 42710-00 [194])

Изискване: Амбулаторната процедура се счита за завършена, ако е извършена една основна оперативна процедура и минимум по една диагностична процедура от три различни групи, **посочени в Приложение № 21**, насочени към основната диагноза.

Амбулаторната процедура не може да бъде отчетена само с код 42719-00.

Всички медико-диагностични изследвания се обективизират само с оригинални документи.

Резултатите от рентгенологичните изследвания се интерпретират от специалист по образна диагностика, съгласно медицински стандарт „Образна диагностика”.

Документът с резултатите от проведени образни изследвания съдържа задължително:

- трите имена и възрастта на пациента;
- датата на изследването;
- вида на изследването;
- получените резултати от изследването и неговото тълкуване;
- подпис на лекаря, извършил изследването.

В случаите, когато резултатите от проведени образни изследвания не могат да останат в болничното лечебно заведение, следва да се опише точно резултата от проведеното образно изследване, а самите снимки от него се предоставят на пациента срещу подпис.

I. УСЛОВИЯ ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР И ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА.

Амбулаторната процедура се изпълнява в клиника/отделение минимум II ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт по „Очни болести”. Изискванията за наличие на задължителни звена, апаратура и специалисти са в съответствие с медицински стандарт „Очни болести”.

1. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НАЛИЧНИ И ФУНКЦИОНИРАЩИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ.

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури чрез договор, вменените като задължителни звена, медицинска апаратура и оборудване, и с друго лечебно заведение за извънболнична или болнична помощ, разположено на територията му и имащо договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура
1. Очна клиника/отделение* или Лечебни заведения за извънболнична помощ с легла минимум II ниво
2. Операционен блок/зали, с операционен микроскоп, оборудван с видеоапаратура за запис на оперативните процедури.
3. Клинична лаборатория I ниво
4. Апарат за А ехография на око и орбита

Структурите по очни болести в ДКЦ, МДЦ и МЦ с легла за краткосрочен престой могат да осъществяват дейности от II и III ниво на компетентност, ако отговарят на изискванията за II или III ниво на компетентност на болничните структури.

В случаите, когато ЛЗБП не разполага със собствена клинична лаборатория, то по изключение може да осигури осъществяването на дейност по клинична лаборатория от съответното ниво, по договор със самостоятелна медико-диагностична лаборатория или с клинична лаборатория – структура на друго лечебно заведение. С договора задължително се обезпечават 24-часово осъществяване на дейностите по клинична лаборатория за нуждите на структурата по очни болести.

2. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА, НЕНАЛИЧНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури дейността на съответното задължително звено чрез договор с друго лечебно заведение на територията на населеното място, което отговаря на изискванията за апаратура, оборудване и специалисти за тази АПР и има договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура	
1. Образна диагностика – рентгенов апарат за скопия и графия	
2. Микробиологична лаборатория на територията на областта	

Скъпоструващи медицински изделия за провеждане на лечение

Очна леща и вискозубстанция	НЗОК не заплаща посоченото изделие
-----------------------------	------------------------------------

3. НЕОБХОДИМИ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА: Блок 1. Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст над 18 години:

- лекар със специалност по очни болести – двама, за структури от II ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Очни болести“;
- лекар със специалност по анестезиология и интензивно лечение.

Блок 2. Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст под 18 години:

- лекар със специалност по очни болести – двама, за структури от II ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Очни болести“;
- лекар със специалност по анестезиология и интензивно лечение.

При анамнеза от страна на пациента за алергия се извършва задължителна консултация с лекар със специалност по анестезиология или клинична алергология.

4. ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА:

4.1. Операционният блок/зали в лечебното заведение следва да бъдат специализирани само за очна хирургия (в тях да се извършва само очна хирургия).

4.2. За извършване на **екстракапсуларна екстракция на катаракта** - лекар със специалност по очни болести с една година хирургически стаж след придобиване на специалността (удостоверено чрез декларация от управителя на ЛЗ).

4.3. За извършване на **факоемулсификация** - лекар със специалност по очни болести, с две години хирургически стаж след придобиване на специалността, в звено където се извършва факоемулсификация (удостоверено чрез декларация от управителя на ЛЗ).

II. ИНДИКАЦИИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ

Дейностите и услугите в обхвата на тази амбулаторна процедура се осъществяват незабавно или се планират за изпълнение в зависимост от развитието, тежестта и остротата на съответното заболяване и определения диагностично-лечебен план

1. ИНДИКАЦИИ

Диагностика и оперативно лечение при:

- травматична катаракта;
- факолитична и факоморфична глаукома;
- луксирана или сублуксирана леща в преден и заден очен сегмент;
- двустранна матурирала катаракта.
- детска катаракта;
- ювенилна и пресенилна катаракта;
- сенилна катаракта;
- катаракта, предизвикана от лекарствени средства;
- диабетна катаракта;
- миотонична катаракта;
- катаракта при болести на ендокринната система, разстройства на храненето и обмяната на веществата;
- патологична и комплицирана катаракта.

Здравни грижи, съгласно Наредба № 1 от 8.02.2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно.

Контраиндикации за оперативно лечение:

- инфекция на окото и придатъците;
- некомпенсирани тежки общи заболявания.

2. ДИАГНОСТИЧНО – ЛЕЧЕБЕН АЛГОРИТЪМ.

ДИАГНОСТИЧНО – ЛЕЧЕБНИЯТ АЛГОРИТЪМ Е ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОПРЕДЕЛЯ ПАКЕТА ОТ БОЛНИЧНИ ЗДРАВНИ ДЕЙНОСТИ, КОИТО СЕ ЗАПЛАЩАТ ПО ТАЗИ АМБУЛАТОРНА ПРОЦЕДУРА.

Задължителни диагностични процедури, които се извършват в болничното лечебно заведение: ехографско измерване на оптичната мощ на импланта, биомикроскопия и измерване на вътреочно налягане.

Потвърждаване на диагнозата в болнични условия – офталмологичен статус:

- визус;
- офталмоскопия;
- тонометрия;
- биомикроскопия – уплътнение на лещата (решаваща за диагнозата).

Допълнителни изследвания в болнични условия:

- кератометрия;
- биометрия;
- ехография.

Задължителна консултация с анестезиолог за оценка на риска!

Оперативното лечение се заключава в отстраняване на катарактата с или без имплантиране на IOL, при което се възстановяват оптичните качества и функции на окото. То може да се осъществи по няколко основни начина:

А. Факоемулсификация. Лещеното ядро се емулсифицира или фрагментира и се отстранява през много малък разрез (до 3.5 мм), след което се имплантира съгъваема вътреочна леща или твърда леща с по-малък размер. Херметизирането на предната камера не винаги изисква зашиване на хирургичния разрез. В следоперативния период възстановяването е бързо и не изисква строг ограничен режим.

Б. Екстракапсуларна екстракция. Лещеното ядро се отстранява през един по - голям разрез (8 мм), след което се имплантира твърда вътреочна леща. Херметизирането на предната камера се осъществява чрез зашиване на хирургичния разрез. Следоперативният период изисква продължително лечение и ограничен режим.

В. Отстраняване на помътняла леща чрез корнеален или склерален разрез (до 3,5 мм) без имплантиране на леща по следните начини:

- Само чрез иригация и аспирация
- Чрез екстракапсуларна екстракция
- Чрез факоемулсификация и аспирация
- Чрез механична факофрагментация и аспирация

Клиничните случаи, в които се извършват тези процедури са:

- травматична катаракта;
- тежки промени в заден очен сегмент, когато не се очаква добър функционален изход;
- при витреална хирургия – едноетапно или двуетапно;
- болни с увеит;
- болни с висока миопия.

Г. Дисцизия на вторични мембрани - механично (чрез нож или ножичка, или с витреотом), дисцизия или ексцизия на вторична мембрана в зеничния план.

Клинични позиции, при които се извършват тези процедури, са:

- състояние след отстраняване на конгенитална катаракта в детската възраст;
- състояние след очна травма;
- състояние след екстракапсуларна екстракция на катаракта с или без имплантация на леща;
- състояние след факоемулсификация или механична факофрагментация с или без имплантация на леща.

В пред- и следоперативният период се използват следните групи лекарствени средства:

- локален дезинфектант за приложение в окото;
- мидриатици;
- антибиотици;
- нестероидни противовъзпалителни медикаменти;
- кортикостероидни препарати;
- миотици;
- локални анестетични колири,
- локални лубриканти.

По време на оперативната интервенция се използват локални лекарствени средства: миотици, анестетици, кортикостероиди, антибиотик, вискозусубстанции, иригационни разтвори.

ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА, ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ Е ДЛЪЖНО ДА ОСИГУРЯВА СПАЗВАНЕТО ПРАВАТА НА ПАЦИЕНТА, УСТАНОВЕНИ В ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО.

ПРАВАТА НА ПАЦИЕНТА СЕ УПРАЖНЯВАТ ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРАВИЛНИКА ЗА УСТРОЙСТВОТО, ДЕЙНОСТТА И ВЪТРЕШНИЯ РЕД НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ.

3. ПОСТАВЯНЕ НА ОКОНЧАТЕЛНА ДИАГНОЗА.

След снемане на офталмологичен статус.

Контролните прегледи на пациента се отразяват в дневник/журнал за прегледи, който се съхранява в диагностично-консултативния блок на лечебното заведение – изпълнител на болнична помощ.

При диагноза включена в Наредба № 8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията (Наредба № 8 от 2016 г.), пациентът се насочва за диспансерно наблюдение, съгласно изискванията на същата. Диспансеризацията на злокачествените заболявания се провежда само в ЛЗБП и в КОЦ, като обемът и честотата на дейностите по диспансерно наблюдение са съгласно заложения алгоритъм в Наредба № 8 от 2016 г.

4. КОНТРОЛ НА ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПАЦИЕНТА И МЕДИЦИНСКО ЗАКЛЮЧЕНИЕ ЗА ЛИПСА НА МЕДИЦИНСКИ РИСК ОТ ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА ВЪЗ ОСНОВА НА ОБЕКТИВНИ ДАННИ ЗА ДОБРО ОБЩО СЪСТОЯНИЕ И:

- отстранена катаракта;
- добре адаптиран оперативен разрез;
- липса на възпалителни прояви;
- налично зрение и при имплантация - центрирана IOL.

5. МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА НА РАБОТОСПОСОБНОСТТА – извършва се съгласно Наредба за медицинската експертиза на работоспособността.

III. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА

1. Отчитането на амбулаторна процедура № 19 се извършва с „Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“ (бл. МЗ - НЗОК № 7).

2. **ПРЕДОПЕРАТИВНА ДОКУМЕНТАЦИЯ** – включва попълване на лист за *Предоперативна анестезиологична консултация* (Документ №2) и задължителна предоперативна епикриза – документите се оформят съгласно Медицински стандарти “Анестезия и интензивно лечение” и “Очни болести”.

3. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ЛЕЧЕНИЕТО:

Документиране на операцията – изготвяне на оперативен протокол (съобразно Медицински стандарт “Очни болести”).

4. **ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ** – подписва се от пациента (родителя/настойника).

ДОКУМЕНТ № 4

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАЦИЕНТА (РОДИТЕЛЯ /НАСТОЙНИКА/ПОПЕЧИТЕЛЯ)

Какво представлява лещата на окото?

Лещата е част от оптичната система на окото с форма на двойноизпъкнало прозрачно тяло, разположена зад зеницата.

За какво служи лещата?

Лещата пропуска и пречупва светлинните лъчи, участва в акта на акомодация (приспособяване към близко гледане).

От какво боледува лещата?

Поради липсата на собствено кръвообращение най-честата патология на лещата е нейното помътняване (намалена прозрачност), наречено перде (катаракта).

Кога се появява катарактата?

Ако е налице веднага след раждането, тогава се нарича *вродена*.

Когато се появи по-късно, се нарича *придобита*. От придобитата най-честа е тази, появяваща се в зряла или напреднала възраст. Около 50% от хората над 60 години имат в различна степен изразена катаракта. Нейното развитие е индивидуално.

Какви са симптомите при катаракта?

- неясно виждане;
- трудности при четене;
- повишена чувствителност при заслепяване;
- виждане предметите умножени;
- “кръгове” около светеща лампа.

Съществуват ли рискови фактори за развитие на катарактата?

Причината за помътняването на лещата не е известна, но като рискови фактори за нейната поява се считат: ултравиолетовите, инфрачервените, рентгеновите лъчи; тютюнопушенето, някои медикаменти и др.

Кой и как поставя диагнозата?

Точна диагноза може да се постави единствено само от специалист - офталмолог.

За да се определи степента, точната локализация и видът на помътняването, ще се наложи при прегледа да Ви бъдат разширени зениците. Възстановяването им става за около 6 часа.

Съществуват ли доказани методи за профилактика? - Не!

Как се лекува катарактата?

Единственият начин за лечение е оперативният!

Помътнената леща се отстранява хирургически и се замества с изкуствена, чийто точен диоптър, необходим за вашето око, се изчислява предварително.

Видове хирургично лечение

Екстракапсуларна екстракция на катарактата - цялото ядро на лещата се отстранява през разрез около 10 мм, който в края на операцията се зашива.

Факоемулсификация – ядрото на лещата се разбива с помощта на ултразвук и се отстранява през 3 мм разрез, който не се шие.

Интракапсуларна екстракция – прилага се много рядко, в особени случаи (луксирани или сублуксирани леща).

Каква упойка се използва?

- местна с Лидокаин 2 %, Маркаин, или комбинация от двете, инжектиран около очната ябълка;

- капкова;

- при психично-болни и деца може да бъде приложена обща упойка.

Какви усложнения могат да възникнат след операцията?

Макар и много рядко, могат да възникнат следните усложнения:

- експулсивна хеморагия;

- едем на макулата;

- разкъсване на задната капсула;

- възпаление;

- отлепване на ретината;

- увреждане на роговицата;

- луксиране на лещен материал;

- необходимост от реоперации.